

60. ԽՐԵՂԵՆ ԵՋՆԵՐ

Մեկ խոտաղըմ կեղի: Կերթա, մեկ իրիկ ու կընգա՛մ տուն
խոտաղ կեղի:

Էտա մարթն կէլնի, կերթա կարիբութն:

Կասա. - Խոտա՛ղ, իմ կընիկ, իմ էրկու եզ քյե թաւլիմ, աչկ
պախես վերեն, չուր ես գա՛մ:

Մարթ օր գյընաց, կընիկ բալեն էտուր էտա խոտաղ:

Ասաց. - Տը գաւ, էղիս ընծի սիրական:

Էնքան կենա, խոտաղ ուրին ձեռ չիտա:

Կասա. - Էտպես պան չէղի, ես քու խոտաղն իմ:

Կէլի, կերթա եզներու հառե՛ծ, ուրին կը լա:

Կասա. - Վա՛րտան ախպեր, հե՞ր քյի կը լաւ: Էլի՛, լուծ տի՛
մե վըզին, մե լըծա՛:

Կէլի, լուծ կը տընա եզներու վըզին, կը լըծա, կերթա մեկ
օտար գյեղ: Հիրիկուն ռես կը գա, բալեն գխոտաղ կը տա:

Կասա. - Վա՛րտան ախպեր, քու էրկու եզ տը տաս ծի:

Կասա. - Ես իմ էրկու եզ չը՛մ խտար քյի:

Կասա. - Զի մեկ մարաքըմ դարման կա, թի քու եզներ
չըկերան, քու եզներ՝ ծի, թի կերան, խազար տրամ քյեզի կը տամ:

Կասա. - Դե քու մարքյի տաւռ պա՛ց, իմ եզներ մըլա հինե:

Էտա ռեսն էլ կը խնդանա, կասա. - Խըլիսուն Վա՛րտան ախ-
պոր եզներ խասի ծի:

Կես գիշերին եզներ կը քառան, մեկ խազար խատ խրեղեն
եզ կը գան, չուր հետին կը գա, դարման կը խըլըսի, չըխասի:

Մեկ խազար խատ օսկի Վարտան ախպեր առավ ուրին խըլխուն: Էլավ, ուր եզներ լծեց, խեծավ, գլընաց: Գլընաց մեկ գատն երկիրըմ, եթալ:

Էտա գյեղի մեծավոր էկավ հանեջ:

Ասաց. - Վարտան ախպեր, քու եզներ ս'իտար ծիկ:

Ասաց. - Չէ', չըմ իտար:

Ասաց. - Քանսուն քիլու եկամուտ ունեմ, մեկ արտ: Թի քու եզներ չուր խըլխուն ցանեցին, քու եզներ չըխտ քիկ, թի չըցանեցին, քու եզներ քյենե կառիմ:

Ասաց. - Քու քանսուն քիլա սերմ տա'ր ընտեղ: Քու խարորն էլ տա'ր ընտեղ:

Ասին. - Վարտան ախպեր, տու նըստի'ր, մենք կերթանք արտ:

Եզներ գացին արտ, բռնացին, մեկ խազար խատ խրեղեն եզ էկան, չուր հետին էկավ, հանաճ ցանեց, մոտեն էլավ:

Խըլխուն ռես էկավ, օր արտ ցանուկ, ցաքուկ, մոտեն էլուկ:

Դիրիս Վարտան ախպեր եզներ լծեց, խեծավ, գլընաց: Գլընաց մեկ երկիր մ' էլ:

Էտա գյեղի մեծավոր էկավ, էն էլ աչ էտիր եզներուն:

Ասաց. - Վարտան ախպեր, քու եզներ տը տաս ծիկ: Մեկ խատ արաբա իմ տան քանչամաք կը լըցեմ վերեն, իմ ախչիկն էլ կը տնեմ վերեն, կը տնեմ մըչ չամուռին, դիրիս թի քու եզներ քանչեցին տուս, այտա մալ, այտա ախչիկ քյեզի: Թի չըքանչեցին տուս, քու երկու եզ ընծի:

Դիրիս եզներ գացին, լըծվան հինե: Բռնացին, քանսուն խատ խրեղեն եզ էկան:

Այտա արաբեն քանչեցին, ասին, կուրուսան: Էկավ ուր տուն Վարտան ախպեր: Էկավ, կարգվավ: Մեկ մուղդարըմ էնիկ, ուր կընիկ խըտ իրարու քանչեցին:

Դիրիս էտա կընիկ էղավ ռեսի տըղին սիրական: Այտա մարթն կերթեր հողեն, էնի ու ռեսի տըղեն բաս կը պըռնեն: Դիրիս էտա երկու եզ ճոչցան:

Ասաց. - Վարտան ախպեր, մեզի մորթա', - ասաց, - միս կուտես, մեր օսկըռներ համա չըթալես, կը տանես, կը ցանես քու արտի մեջ: Կեղի քյի բաղ, կեղի քյե բախչա:

Ենքան բախչա եղավ, օր մեկ Աստղծու ծոցի խընձոր եղավ այտա բախչի մեջ: Էնի ու ռեսի տղղեն նըստան հօղի մեջ, բնա պըռնեցին:

Ենքան էրաց էտա ռեսի տղղեն, Վարտան ախպոր բախչի քոքն չէխան: Իրեք օրով նըստավ, չըկառցավ բախչի քոքն խաներ: Էլավ, էկավ Վարտան ախպոր կընգան մոտ:

Ասաց. - Ախչի՛, քու իրկան գրուցա՛, խի՛ էնոր բախչի քոքն ի՞նչ ա:

Վարտան ասաց. - Կընի՛կ, իս քեզի չըմ ասեր իմ բախչի քոքն: -

Ասաց. - Օր տու ծի չասես, համա քեզի կընգնութեն չըմ էներ:

Ասաց. - Դե տու էլի՛ր, մըտի՛ր թոնիր, ես քե թորվան ակվե քըսա էնեմ, մարթ չըլսա:

Մեկէլ էօր գլիշեր ռեսի տղղին քըսա էրաց:

Ասաց. - Գլիտնա՞ս, էնոր բախչի քոքն ի՞նչ ա: Վարտան ախպեր ուր եզներ մորթեց, միս կերավ, օսկըմներ չէթալ, տարավ ցանեց, եղավ ուրին բախչին, այտա Վարտան ախպոր բախչի քոքն:

Խըլխտուն էլավ, գլընաց հօղեն:

Ասաց. - Վարտան՝ ախպեր, թի ես քու բախչի քոքն խանի, քու բախչեն ծի, թի չըխանի, իմ մալ, իմ թանջամաթ՝ քլիկ, իմ խոգ-լին՝ քլիկ, իմ կընիկ՝ քլիկ:

Ասաց. - Ռեսի՛ տղղա, դե ասա՛, իմ բախչի քոքն ի՞նչ ա:

Ասաց. - Քու եզներու օսկըմներն ա:

Էլավ, բախչեն Վարտան ախպոր մոտեն առավ, ծեռ էտիր ուր ծոց, էկավ տուն: Էնոր խաց կերավ, էնոր խագուստ առավ, կընիկ ասաց. - Վարտան՝ ախպեր, դո՞ր տ՛երթաս:

Ասաց. - Տ՛իյամ մըտ Ֆալաք՝ գանգան:

Գլընաց մեկ գլեղըմ: Մեկ ախչիկ մ՛ էնոր ռաստ էկավ:

Ասաց. - Վարտան՝ ախպեր, դո՞ր տ՛երթաս:

Ասաց. - Տ՛իյամ մըտ Ֆալաք՝ գանգան:

Ասաց. - Ամլա խորոտ, ես ամլա սիրուն, ծի հե՞ր չըն տանե, իմ գանգանտն էլ Ֆալաքլին էրա՛:

Գլընաց մեկ գլետի պերան: Գլետ էնոր խարցընեց:

Ասաց. - Վարտան՝ ախպեր, տու դո՞ր տ՛երթաս:

Ասաց. - Տ'իյամ մըտ Ֆալաք՝ գանգատ:

Ասաց. - Ես ամլա հիստակ, հե՞ր իմ ճուր չըն խըմեր: Վարտա՞ն ախպեր, իմ գանգատն էլ էրա՛:

Էլա՛վ, թորկեց, գընա՛ց: Գընա՛ց, գընա՛ց մեկ բախչի՛մ մեջ: Մեկ ծերացո՞ւկ խալիվորըմ գո մըստե այտա տեղ: Մեկ ծառըմ կը կըտրա, մեկ տունգըմ կը ճըրա: Ըն տունգ կը կանճընա՛:

Կասա. - Պապի՛կ, տաւ ի՞նչ մարթ ես:

Կասա. - Հա՛յ, որտի՛, ես Ֆալաքըն եմ:

Կասա. - Պապի՛կ, տաւ քաւ Աստըված կը սիրես, էնա ծառ հե՞ր կը կըտրես:

Կասա. - Որտի՛, էնի էն ա, ինչ կը մեռի:

Կասա. - Էնա մեկէլ հե՞ր կը ճըրես:

Կասա. - Էնի էն ա, օր ուր մորեն կը ծընանի, - կասա, - որտի՛, տաւ ի՞նչ հապով ես էկե ըստա՛:

Կասա. - Պապի՛կ, ես էկեր եմ քաւ մոտ գանգատ, - կասա, - ձի էրկու եգ կեր: Այնոնց միս կերա: Հայնոր օսկըռներ ցանեցի, էղա՛վ ձի մեկ բախչե՛մ:

Ասաց. - Քաւ բախչի մեջ ի՞նչ խընձոր կեր:

Ասաց. - Խընձոր կեր, ամախութնի խընձոր: Մեռել ուտեր, կը հարեր: Ռեսի տըղեն ու ես վըր իմ բախչին բաւ եմք պըռնիր, հիսնե առեր ա: Մեկ ախչիկըմ կեր մեր գյեղ, ասաց՝ տաւ օր կերթաս մըտ Ֆալաք, իմ գանգատն էլ էրա, ասաց, ես ամլա խորոտ, ամլա սիրուն, ձի հե՞ր չըն տանիր:

Ասաց. - Խըլխուն էտա ախչիկ կէլի, ճուր աղոթաւն կը թափա՛, օր շռա, աղոթաւն կը շռա, դաւց զէնի չըն տանիր:

Ասաց. - Ֆալաք, ես գյետի գանգատ էլ քյե տ'ենեմ: Մեկ լա՛վ, հիստակ գյետըմ կեր, օր էնու ճուր ըսկի չըն խմե:

Ասաց. - Կերթաս, էտա գյետ կընցիս, դիրիս գյետ, օր քյե կը խարցնա, ասա՛ չուր մարթըմ չը տանիս, քաւ ճուր չըն խմեր:

Դիրիս ասաց. - Իմ գանգատ ի՞նչըխ տ'էղի:

Ասաց. - Տըղեն՝ տաւ գընա՛ տուն, կերթաս, ռեսի տըղի խետ բաւ կը պըռնես: Ասա՛ ռեսի տըղեն՝ արեգակ դո՞րվե կէլի: Էնի քյեզի տ'ասա՛ արեգակ հարեվելվե կէլի: Տաւ էնոր ասա՛ հարեվ-մուտվե կէլի: Հէն օր, օր տաւ կը խասիս տուն, ես արեգակ հարեվմուտվեր կը խանեմ: Դիրիս տաւ գընա՛, ռեսի տըղի խետ բաւ պըռնա, ռեսի տըղեն կը տանիս:

Կը գա գլետի մոտ, գլետ կընցի:

Կասա. - Վարտան ախպեր, տաւ իմ գանգատ էրի՞ր:

Կասա. - Խա՛, էրի՛: Ֆալանք կասա՛ չուր մարթըմ չըտանի, էնոր ճուր չըն խըմեր:

Ասաց. - Դան՛, քաւ պերան կոտրի, տաւ ընչի՞ շուտ չասիր:

Էկավ ախչկե մոտ:

Ասաց. - Վարտան ախպեր, տաւ իմ գանգատ էրի՞ր:

Ասաց. - Խա՛, էրի՛: Ծուր աղոթրան մը՝ թափեր: Խըլխուն կէլիս, աղոթրան մը՝ շուր, դիրիս քե կը տանին:

Էկավ, էկավ տուն: Խըլխուն էլան, էնի, ռեսի տըղեն կանան տանիս:

Ասաց. - Ռեսի՛ տըղա, հէսոր արեգակ հարեվմուտվե տ'էղի:

Ասաց. - Զէ՛, հարեվելվե տ'էղի:

Դիրիս ասաց. - Ես ու տաւ մեկ բան տը պըռնինք: Թի օր արեգակ հարեվելվեր էղավ, չըխո իմ բար, բախչեն քիկ ա, իմ տուն, կընիկն էլ քե էղի, թի օր հարեվմուտվեր էլավ, չըխո իմ բախչեն ետ կը տաս:

Ռեսի տըղեն ասաց. - Խա՛, այտապես թըխ էղի:

Կասա. - Դե՛, էլի՛, ես ու տաւ կանենք տանիս:

Դիրիս արեգակ հարեվմուտվեր էլավ: Գըռնաց, հարեվել ընգավ:

Վարտան ախպեր ուր բախչեն, ուր կընիկ առավ: Գըռնաց, էնոր կընիկ կապեց ծիու պոչ: Տարավ չուվեր, դաշտվեր: Մեկ մազեր էպեր տուն կընգան:

